

Reptes d'Europa en temps de crisi

El veritable debat en l'espai europeu és com es construeix una supranacionalitat amb una cara política ben definida

- La Unió Europea és indispensable en la nova construcció global, però dividida és impotent

ALFONSO S. PALOMARES

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 12.05.09

La veritat és que el títol que he posat a aquesta reflexió és incomplet. Els títols gairebé sempre ho són, perquè, contràriament, resultarien massa llargs i tindrien un difícil encaix. Dic això perquè vull ressaltar que desitjo afegir a la frase "en temps de crisi" aquesta altra: "en temps d'Obama". És important, això. Perquè Barack Obama ha parlat diverses vegades del paper d'Europa en el seu disseny de la geopolítica mundial i que busca la col·laboració europea en un pla d'igualtat amb els Estats Units i amb la resta del món. És un gir total en relació amb George Bush, que parlava de la supremacia dels Estats Units. Bush va dividir Europa i els europeus. Més que aliats, volia patges de la seva política. El cas més clar és el de José María Aznar, el gran patge europeu del president nord-americà i de les seves aventures bèl·liques.

LES PRÒXIMES eleccions del 7 de juny se celebraran enmig de les agitacions de la crisi econòmica mundial, i, per descomptat, de la violenta crisi econòmica europea, amb peculiaritats especialment dramàtiques en el cas espanyol, on es multiplica l'atur d'una manera asfixiant. De cara a les eleccions, sentirem boniques paraules sobre la importància d'Europa i del Parlament Europeu, sonarà una retòrica

d'entusiasmes, però es tracta d'entusiasmes verbals dels polítics, no dels ciutadans. Si tenim en compte les enquestes, els ciutadans segueixen el procés electoral amb un alt grau d'indiferència i de llunyania. L'ànima de la Unió Europea està paralyzada per l'esclerosi burocràtica, per la carència d'audàcia europeista i per molts interessos nacionals, o prejudicis nacionals que bloquegen el Tractat de Lisboa i frenen, amb debats sobre el sexe dels àngels, l'avanç cap a aquesta Unió Europea que consolidi una forta potència econòmica, política, diplomàtica i militar. Obama està formulant un nou projecte de globalització multipolar, i, en aquest projecte, Europa hi tindrà força i influència mundial si està unida. Contràriament, no hi ha cap país europeu amb la força suficient perquè pugui tenir un paper important en la mundialització. França, Alemanya, Anglaterra, Itàlia i per descomptat Espanya serien petits satèl·lits buscant sols on poder girar. Europa és indispensable en la nova construcció global, però dividida és impotent.

El que acabo de dir té una projecció plàstica en el panorama de la crisi i dels seus plantejaments de solució, i concretament en les reunions del G-20. Si fem una reflexió sobre les trobades d'aquest grup de països, ens trobem que, malgrat els nerviosos moviments de Nicolas Sarkozy, la impacient presència de José Luis Rodríguez Zapatero i d'altres platejades declaracions verbals, la Unió Europea va ser un actor secundari, que recitava petits papers en el conjunt. Els protagonistes de l'escena econòmica que s'està dibuixant en la nova fase de la mundialització són els Estats Units i la Xina, i a continuació emergeixen l'Índia i el Brasil.

La força d'una economia és la base de la força per fer política. Fa la sensació que Europa està encallada enmig d'un mar agitat. És evident aquesta paràlisi. El fet que cada sis mesos es renovi la presidència és un

punt de partida per a la ineficàcia. Aquest semestre exerceix la presidència el txec Václav Klaus, exemple d'euroescèptic. Sobre el canvi climàtic ha deixat perles com aquesta: és preferible l'escalfament global que el fred global. Continua defensant un liberalisme sense traves fins i tot enmig de la crisi d'aquest tipus de capitalisme. Exemplars com ell són un llast per a Europa, com ho són alguns països, com Irlanda o Polònia, ancorats en un nacionalisme arcaic.

El veritable debat en l'espai europeu és com es construeix una supranacionalitat amb una cara política ben definida. Es necessiten líders amb un projecte d'Europa que sedueixi els europeus, com va passar en els temps dels pares fundadors Schuman, Adenauer o Monet, i en els dels que després van fer el salt a la Unió Europea, com Delors, Mitterrand, Felipe González o Helmut Kohl. Els líders per al futur d'Europa han d'aconseguir primer el suport dels seus països. ¿Com l'aconseguirà un escèptic de l'estil de Klaus? Si està en contra del Tractat de Lisboa, ¿com l'ha d'impulsar?

EL SALT DE l'Europa dels 15 a l'Europa dels 27 va ser massa ràpid i, per això, alguns semblen més uns països adossats que no pas uns països integrats. No hi ha dubte que el projecte europeu és un projecte continental i que s'ha d'estendre també als Balcans. Però no s'ha de fer amuntegant nacions: s'imposa un procés d'articulació en un projecte perfectament definit. A la majoria dels nous membres de l'Europa central i oriental està creixent un fort desencant, ja que, en part la crisi i en part la falta de solidaritat, estan deteriorant les seves economies i minant les velles il·lusions europeïstes.

El debat de l'Europa de dues velocitats ha estat freqüent i, força sovint, apassionat. A vegades fins i tot ha estat un debat confús. No sé quines són les velocitats que ha de tenir, però determinats líders i determinats països són els que han de marcar el ritme cap a la meta irrenunciable que és l'Europa política en el més profund sentit de la paraula.